

Υπόθεση C-179/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

7 Απριλίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel București (Ρουμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

3 Μαρτίου 2020

Προσφεύγουσα:

Fondul Proprietatea SA

Καθών:

Guvernul României

SC Complexul Energetic Hunedoara SA, υπό εκκαθάριση

SC Complexul Energetic Oltenia SA

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice «Transelectrica» SA

Παρεμβαίνουν:

Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου για την ακύρωση της Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică (απόφασης 138/2013 της Ρουμανικής Κυβέρνησης, σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για τη διασφάλιση εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, στο εξής: HG 138/2013). Αντικείμενο της διαφοράς αποτελεί, αφενός, το ζήτημα αν μέσω της εν λόγω πράξης χορηγείται κρατική

ενίσχυση και, αφετέρου, το ζήτημα αν η εν λόγω πράξη αντιβαίνει στην οδηγία 2009/72.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ζητείται, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η ερμηνεία του άρθρου 107 και του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.

Προδικαστικά ερωτήματα

α) Συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, και ειδικότερα μέτρο το οποίο χρηματοδοτείται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους, το οποίο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα και μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, η θέσπιση νομοθεσίας από τη Ρουμανία η οποία προβλέπει, υπέρ δύο εταιριών των οποίων το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο,

α.1. την παροχή κατά προτεραιότητα πρόσβασης στην κατανομή και την υποχρέωση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες από τις εν λόγω εταιρίες, και

α.2. την παροχή εγγυημένης πρόσβασης στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από αυτές τις δύο εταιρίες, η οποία διασφαλίζει τη συνεχή λειτουργία των τελευταίων;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, υπόκειται η εν λόγω κρατική ενίσχυση στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ;

β) Συνάδει προς το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72/EK, η παροχή εκ μέρους του Ρουμανικού Δημοσίου εγγυημένου δικαιώματος πρόσβασης στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε δύο εταιρίες των οποίων το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο, η οποία διασφαλίζει τη συνεχή λειτουργία των τελευταίων;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρα 107 και 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ

Οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενεργείας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK, ειδικότερα, άρθρο 15, παράγραφος 4.

Οδηγία 2009/28/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από

ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/EK και 2003/30/EK, ειδικότερα, αιτιολογική σκέψη 60, άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο β´.

Οδηγία 2005/89/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2006, περί μέτρων διασφάλισης του εφοδιασμού με ηλεκτρισμό και περί επενδύσεων υποδομής, ειδικότερα, αιτιολογική σκέψη 5.

Σχετικές εθνικές διατάξεις

Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică (απόφαση 138/2013 της Ρουμανικής Κυβέρνησης, σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για τη διασφάλιση εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια). Δυνάμει αυτής της πράξης, παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για την ενέργεια που παράγεται από θερμοηλεκτρικούς σταθμούς ιδιοκτησίας των καθών, SC Complexul Energetic Hunedoara SA (στο εξής: CEH) και SC Complexul Energetic Oltenia SA (στο εξής: CEO). Περαιτέρω, στην Compania Națională de Transport al Energiei Electrice “Transelectrica” SA (εθνική εταιρία για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, Ρουμανία, στο εξής: Transelectrica), ως διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς, επιβλήθηκε η υποχρέωση διασφάλισης της κατά προτεραιότητα κατανομής στην ως άνω ηλεκτρική ενέργεια, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (εθνική ρυθμιστική αρχή ενέργειας, Ρουμανία, στο εξής: ANRE). Τέλος, προκειμένου να διατηρείται το επίπεδο ασφάλειας του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, στις δύο ανωτέρω εμπορικές εταιρίες επιβλήθηκε η υποχρέωση να παρέχουν στην Transelectrica βοηθητικές υπηρεσίες με προκαθορισμένη τιμή ηλεκτρικής ισχύος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η ANRE. Τα εν λόγω μέτρα εφαρμόστηκαν κατά το χρονικό διάστημα από 15 Απριλίου 2013 έως 1η Ιουλίου 2015, και στη συνέχεια η εφαρμογή τους παρατάθηκε μόνο για την CEH έως τις 31 Δεκεμβρίου 2017.

Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale (νόμος 123/2002 σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, στο εξής: νόμος 123/2012), άρθρο 5, παράγραφος 3, με το οποίο μεταφέρεται στο ρουμανικό δίκαιο το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 και το οποίο αποτελεί τη νομική βάση της HG 138/2013: «[μ]ε απόφαση της κυβέρνησης, για λόγους που σχετίζονται με τη διασφάλιση του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, είναι δυνατόν να παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν καύσιμα εγχώριας παραγωγής, αλλά μόνο για ετήσια ποσότητα η οποία δεν υπερβαίνει το 15 % της συνολικής ποσότητας πρωτογενούς ενέργειας η οποία απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που αντιστοιχεί στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση της χώρας».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η προσφεύγουσα, Fondul Proprietatea SA (στο εξής: προσφεύγουσα), κατέχει μειοψηφική συμμετοχή στην Hidroelectrică SA, εταιρία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και μεγαλύτερο πάροχο βοηθητικών υπηρεσιών στη Ρουμανία. Ο πλειοψηφικός μέτοχος της εν λόγω εταιρίας είναι το Ρουμανικό Δημόσιο. Οι καθόν CEH και CEO είναι δύο εταιρίες των οποίων πλειοψηφικός μέτοχος είναι επίσης το Ρουμανικό Δημόσιο και οι οποίες παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από μη ανανεώσιμες πηγές, χρησιμοποιώντας καύσιμα εγχώριας παραγωγής. Η καθής Transelectrica είναι εταιρία της οποίας το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο και μοναδικός διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς στη Ρουμανία.
- 2 Στις Note de fundamentare (αιτιολογικές εκθέσεις) της HG 13/2013 παρατίθενται οι λόγοι που οδήγησαν στην έκδοση αυτής της πράξης. Συναφώς, εκτίθεται ότι η ασφάλεια του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας απαιτούσε την ύπαρξη και διατήρηση μίγματος καυσίμων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καλύπτεται η εθνική κατανάλωση ενέργειας. Για τον σχηματισμό αυτού του μίγματος, η Ρουμανική Κυβέρνηση απέδιδε ιδιαίτερη σημασία στην κατά προτεραιότητα χρήση των εγχώριων ενεργειακών πόρων, προκειμένου να εγγυηθεί την ενεργειακή ασφάλεια και ανεξαρτησία.
- 3 Η κατακόρυφη αύξηση της ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές κατά τα προηγούμενα έτη και, σύμφωνα με τις προβλέψεις, εντός των επόμενων ετών, κατέστησε αναγκαία τη θέσπιση μέτρων, ώστε να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός σε ηλεκτρική ενέργεια, όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2005/89.
- 4 Προκειμένου να διασφαλιστεί η επάρκεια του συστήματος και να καλυφθεί πλήρως η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας, ήταν αναγκαίο να είναι διαθέσιμη στο εθνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας συγκεκριμένη ισχύς παραγόμενη από τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής, σημαντικά υψηλότερη από την ισχύ που καταναλώνεται κατά τη μέγιστη κατανάλωση. Ήταν, επίσης, υποχρεωτικό να υπάρχει συνεχώς διαθέσιμη για τον διαχειριστή συστήματος λειτουργική εφεδρεία ικανή να εξισορροπεί τις συνεχείς μεταβολές φορτίου. Τέτοιου είδους μεταβολές είχαν αυξηθεί σημαντικά μετά την κατακόρυφη αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, δεδομένου ότι η διαθεσιμότητα των εν λόγω παραγωγών ενέργειας είναι περιορισμένη και ότι η παραγωγή τους δεν μπορεί να ελεγχθεί. Οπότε, το σχετικό εφεδρικό δυναμικό ήταν απολύτως αναγκαίο για τη διασφάλιση της επάρκειας του συστήματος.
- 5 Κατά συνέπεια, η μείωση του σχετικού δυνητικού εφεδρικού δυναμικού, για την απόσυρση από την εκμετάλλευση μέρους του δυναμικού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούσε συμβατικά καύσιμα, είχε αρνητική επιρροή στην ασφάλεια του εφοδιασμού του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και στην ενεργειακή ασφάλεια της χώρας.

- 6 Στις αιτιολογικές εκθέσεις επισημαινόταν επίσης η έναρξη, τον Νοέμβριο του 2014, του σχεδίου «4M – Market Coupling» περί ενοποίησης των αγορών της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Σλοβακίας, της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας. Η αύξηση της ικανότητας διασυνοριακής διασύνδεσης του δυτικού δικτύου της Ρουμανίας απαιτούσε, σε βάθος χρόνου, την ύπαρξη στην εν λόγω περιοχή υψηλής ικανότητας παραγωγής.
- 7 Οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μη ανανεώσιμες πηγές, ιδίως όσοι χρησιμοποιούσαν άνθρακα, κατέγραφαν αυξανόμενα κόστη λόγω του ότι δεν ήταν σε θέση να λειτουργούν συνεχώς, και οσάκις η λειτουργία τους έπαυε, δεν ήταν σε θέση να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες εξαιτίας του ικανού χρόνου που απαιτείται για τη θέση σε λειτουργία και του πολύ υψηλού κόστους της εν λόγω λειτουργίας. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω σταθμοί δεν μπορούσαν να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά και είχαν μειώσει τη συμβολή τους στις ενεργειακές ανάγκες, γεγονός το οποίο είχε αλυσιδωτή επίπτωση στον εξορυκτικό τομέα, δεδομένου ότι επήλθε μείωση στις ποσότητες άνθρακα που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.
- 8 Υπό αυτές τις περιστάσεις, διαπιστώθηκε ότι ήταν αναγκαία η λειτουργία ορισμένων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μη ανανεώσιμες πηγές, προκειμένου να διασφαλιστεί ο εφοδιασμός του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας και η ενεργειακή αυτονομία της χώρας. Σε αυτή την κατηγορία ενέπιπταν οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί ιδιοκτησίας της CEH και της CEO, που λειτουργούσαν χρησιμοποιώντας καύσιμα εγχώριας παραγωγής και συνέβαλλαν ουσιωδώς στην ασφάλεια ορισμένων περιοχών του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη ενεργειακή ανεπάρκεια. Εντούτοις, δεδομένου του ικανού χρόνου που απαιτείται για τη θέση σε λειτουργία των θερμοηλεκτρικών σταθμών, οι εν λόγω δύο εταιρίες δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στις παραγγελίες του διανομέα ενέργειας, προκειμένου να διασφαλιστούν οι βοηθητικές υπηρεσίες, εκτός εάν λειτουργούσαν με συγκεκριμένη ηλεκτρική ισχύ.
- 9 Για τους λόγους αυτούς, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, η Ρουμανική Κυβέρνηση εξέδωσε την HG 138/2013, διά της οποίας χορηγήθηκε εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από την CEH και την CEO, διασφαλίστηκε η κατά προτεραιότητα κατανομή της εν λόγω ηλεκτρικής ενέργειας και επιβλήθηκε σε αυτές τις δύο εταιρίες η υποχρέωση να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες με προκαθορισμένη τιμή ηλεκτρικής ισχύος.
- 10 Η προσφεύγουσα, εκτιμώντας ότι η πράξη αυτή της προκάλεσε βλάβη υπό την ιδιότητά της ως μετόχου της Hidroelectrica SA, άσκησε προσφυγή ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου με την οποία ζητούσε την ακύρωση της HG 138/2013, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ότι υφίστανται παράνομες κρατικές ενισχύσεις. Το Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (υπουργείο οικονομίας, ενέργειας και επιχειρηματικότητας, Ρουμανία) παρενέβη στη δίκη υπέρ της καλής Ρουμανικής Κυβέρνησης. Το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου,

Ρουμανία) εξέδωσε απόφαση επί της προσφυγής. Κατά της απόφασεως του πρώτου βαθμού ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ρουμανία), το οποίο αναίρεσε την εν λόγω απόφαση, καθόσον δεν είχαν εξετασθεί επί της ουσίας όλοι οι προβληθέντες από την προσφεύγουσα λόγοι περί ελλείψεως νομιμότητας, και ανέπεμψε την υπόθεση στο Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου), το οποίο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 11 **Η προσφεύγουσα**, όσον αφορά τη χορήγηση **παράνομης κρατικής ενίσχυσης** δυνάμει της HG 138/2013, υποστηρίζει ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 107 ΣΛΕΕ.
- 12 Όσον αφορά την προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία το μέτρο πρέπει να χρηματοδοτείται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, κατ' ουσίαν, μέσω της παροχής εγγυημένης πρόσβασης στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, η CEH και η CEO μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα πώλησης της παραγόμενης ενέργειας κατά προτεραιότητα, πριν από τους ανταγωνιστές τους. Μάλιστα, η διοχέτευση, με απόφαση της κυβέρνησης, πηγών χρηματοδότησης από την αγορά ενέργειας σε συγκεκριμένους παραγωγούς, αποτελεί μορφή χρηματοδότησης από κρατικούς πόρους. Περαιτέρω, για την αγορά βοηθητικών υπηρεσιών από την CEH και την CEO χρησιμοποιούνται κρατικοί πόροι ανήκοντες στην Transelectrica, εταιρία της οποίας το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο. Όσον αφορά τις δημόσιες επιχειρήσεις, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το Δημόσιο είναι σε θέση, ασκώντας αποφασιστική επιρροή, να κατευθύνει τη χρησιμοποίηση των πόρων τους για να χρηματοδοτήσει την παροχή ειδικών πλεονεκτημάτων σε άλλες επιχειρήσεις.
- 13 Όσον αφορά την προϋπόθεση περί ύπαρξης *επιλεκτικής ενίσχυσης*, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι αυτή προκύπτει από τις περιστάσεις της υπόθεσης. Πράγματι, οι καλυπτόμενοι από την HG 138/2013 σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν λειτουργούν συνεχώς διότι δεν έχουν αγοραστές ενέργειας οι οποίοι να διασφαλίζουν την αδιάλειπτη λειτουργία τους. Από τεχνική άποψη, εξαιτίας του ικανού χρόνου που απαιτείται για τη θέση σε λειτουργία, οι σταθμοί της CEH και της CEO θα μπορούσαν να παρέχουν ορισμένες βοηθητικές υπηρεσίες μόνο εφόσον βρίσκονταν εν λειτουργία κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος από την Transelectrica. Παραλλήλως, η έναρξη λειτουργίας των σταθμών είναι πολυδάπανη.
- 14 Προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτές τις ελλείψεις, το Ρουμανικό Δημόσιο, χορήγησε με την HG 138/2013 επιλεκτικό πλεονέκτημα μέσω ενός πλήρους πακέτου, που περιλαμβάνει εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και κατά προτεραιότητα πρόσβαση στην κατανομή, καθώς και διασφάλιση της παροχής βοηθητικών υπηρεσιών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η HG

138/2013 παρέχει κατά προτεραιότητα κατανομή στις εν λόγω δύο εταιρίες, που σχετίζεται με την «υποχρέωση» τους να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει ότι η Transelectrica υποχρεούται να αγοράζει τις εν λόγω υπηρεσίες κατά προτεραιότητα από την CEH και την CEO, χωρίς να τηρεί την αξιολογική κατάταξη με βάση οικονομικά κριτήρια. Το εν λόγω όφελος συνιστά επιλεκτικό πλεονέκτημα το οποίο χορηγήθηκε στις δύο εταιρίες. Εάν δεν είχε εκδοθεί η HG 138/2013, για την αγορά βοηθητικών υπηρεσιών θα ίσχυαν κανόνες ανταγωνισμού, επί τη βάσει της χαμηλότερης προσφερόμενης τιμής.

- 15 Επιπροσθέτως, το Ρουμανικό Δημόσιο χορήγησε σε αυτές τις δύο εταιρίες εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Τούτο σημαίνει ότι η CEH και η CEO έχουν τη βεβαιότητα ότι θα παράσχουν ορισμένη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής λειτουργία τους. Η HG 138/2013 παρέχει στην CEH και στην CEO ένα «δίκτυ ασφαλείας», υπό την έννοια ότι οι πάροχοι ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να αγοράζουν μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που παρέχουν στους καταναλωτές από τους εν λόγω φορείς.
- 16 Κατά την προσφεύγουσα, ο μηχανισμός εγγυημένης πρόσβασης δημιουργήθηκε για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προκειμένου να προωθηθούν φιλικές προς το περιβάλλον, μη ρυπογόνες πηγές παραγωγής. Αντιθέτως, η Ρουμανία μετέφερε στο εσωτερικό της δίκαιο το εν λόγω σύστημα κατά τρόπο ευνοϊκό για την CEH και την CEO (οι οποίες παράγουν θερμική, ρυπογόνο ενέργεια), προκειμένου να τους χορηγήσει τα ανωτέρω πλεονεκτήματα. Ως εκ τούτου, μέσω της θέσπισης των επίδικων μέτρων, οι δύο εταιρίες απολαμβάνουν εμπορικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους.
- 17 Όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με την επιρροή στις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές και τη νόθευση του ανταγωνισμού, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός νοθεύεται οφείλεται στις ζημιωγόνες συνέπειες του επίδικου μέτρου, οι οποίες επηρεάζουν τους φορείς που δραστηριοποιούνται στην αγορά ενέργειας, που θίγονται διότι δεν απολαμβάνουν εγγυημένη πρόσβαση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας. Οι μόνοι παραγωγοί στους οποίους έχει παρασχεθεί αυτό το δικαίωμα είναι η CEH και η CEO. Περαιτέρω, η υποχρέωση της Transelectrica να αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες από την CEH και την CEO δεν λαμβάνει υπόψη την υψηλή τιμή της ενέργειας που παράγουν αυτές οι δύο εταιρίες, παρακάμπτοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τους κανόνες ανταγωνισμού.
- 18 Τέλος, όσον αφορά την υποχρέωση κοινοποίησης, δεδομένου ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, το επίδικο μέτρο όφειλε να είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να εκτιμήσει τη συμβατότητά του με τους κανόνες περί ανταγωνισμού. Και μόνο το γεγονός ότι το επίδικο μέτρο δεν κοινοποιήθηκε, το καθιστά παράνομο.
- 19 Όσον αφορά τη μεταφορά του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 μέσω του άρθρου 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, μολονότι και οι δύο διατάξεις αφορούν τον ίδιο τύπο παραγωγών

ενέργειας –ήτοι, όσους χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, και προβλέπουν το ίδιο όριο, ήτοι 15 % της συνολικής ποσότητας πρωτογενούς ενέργειας η οποία απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας– υπάρχει, εντούτοις, μια αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ τους. Πράγματι, ενώ η οδηγία αφορά εξαιρετικό μέτρο που παρέχει κατά προτεραιότητα πρόσβαση σε ορισμένους παραγωγούς υπό ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις, το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, αφορά εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας.

- 20 Η έννοια της εγγυημένης πρόσβασης συνιστά επίσης αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης, που ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας 2009/28. Επιπλέον, στο άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της εν λόγω οδηγίας, διαλαμβάνεται ότι τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές έχει προτεραιότητα ή εξασφάλιση πρόσβασης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης. Ως εκ τούτου, κατά την προσφεύγουσα, εγγυημένη πρόσβαση παρέχεται μόνο στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, και όχι στην παραγόμενη από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργεια, όπως στην περίπτωση της παραγόμενης από την CEH και την CEO ενέργειας. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν αυτές οι δύο εταιρίες ενδέχεται να συνιστά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.
- 21 **Οι καθόν και το παρεμβαίνουν** προβάλλουν ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που προβλέπονται στο άρθρο 107 ΣΛΕΕ, οπότε δεν υπήρχε υποχρέωση κοινοποίησης του επίδικου μέτρου, και ότι έχει γίνει ορθή μεταφορά του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 μέσω του άρθρου 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012.
- 22 Εντός αυτού του πλαισίου, **η Ρουμανική Κυβέρνηση** προβάλλει ότι η ANRE είναι η αρμόδια αρχή για την κατάρτιση, έγκριση και εποπτεία της εφαρμογής των εθνικών δεσμευτικών κανόνων που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία του τομέα και της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας υπό συνθήκες αποτελεσματικότητας, ανταγωνισμού, διαφάνειας και προστασίας των καταναλωτών. Με βάση τη νομοθεσία της Ένωσης (ιδίως τις οδηγίες 2009/28, 2012/27 και 2009/72) και τον νόμο 123/2012, η ANRE συσχέτισε τις διατάξεις που αφορούν την εγγυημένη ή κατά προτεραιότητα πρόσβαση και κατά προτεραιότητα κατανομή με τους υφιστάμενους κανόνες για την αγορά εξισορρόπησης, κανόνες σύμφωνα με τους οποίους οι μονάδες με δυνατότητα κατανομής χρησιμοποιούνται βάσει αξιολογικής κατάταξης.
- 23 Στην HG 138/2013 διευκρινίζεται ότι η Transselectrica οφείλει να παρέχει κατά προτεραιότητα κατανομή στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από την CEH και την CEO, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η ANRE. Ομοίως, η υποχρέωση των δύο εταιριών να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες υπόκειται στην τήρηση των όρων που περιέχονται στις κανονιστικές πράξεις της ANRE. Το κόστος που σχετίζεται με την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών αιτιολογείται από τους παραγωγούς και πιστοποιείται από την ANRE,

σύμφωνα με την ισχύουσα ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία και σύμφωνα με τις μεθόδους καθορισμού ρυθμιζόμενων τιμολογίων που εγκρίνονται με απόφαση της ANRE.

- 24 Το παρεμβαίνον **υπουργείο οικονομίας, ενέργειας και επιχειρηματικότητας**, παραπέμποντας στις αιτιολογικές εκθέσεις της HG 138/2013, επισημαίνει ότι η εν λόγω πράξη εκδόθηκε για την ασφαλή λειτουργία του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας και για τη διασφάλιση του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια.
- 25 Η HG 138/2013 αναφέρεται στη δραστηριότητα κατανομής των εγκαταστάσεων παραγωγής προς τον σκοπό εξισορρόπησης του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας. Εντός αυτού του πλαισίου, κατόπιν αιτήματος του διαχειριστή μεταφοράς και συστήματος (Transelectrica), η CEH και η CEO δύνανται να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες υπό τους όρους που καθορίζονται από την ANRE. Η ANRE καθορίζει μια ρυθμιζόμενη τιμή για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, με βάση τη δική της μεθοδολογία. Η ρυθμιζόμενη τιμή για την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών συγκρίνεται με τη μέση σταθμισμένη τιμή πώλησης αυτού του τύπου υπηρεσιών στην ελεύθερη αγορά.
- 26 Κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2009/72 και της εθνικής νομοθεσίας, η ANRE θεσπίζει αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια για όλους τους παραγωγούς, ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή η δραστηριότητα των λοιπών παραγωγών που κινούνται στην εν λόγω αγορά. Η εφαρμοστέα νομοθεσία και η HG 138/2013 δεν επιτρέπεται να θίγουν τα συμφέροντα των λοιπών φορέων που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Η εφαρμογή αυτών των μέτρων δεν δημιουργεί στρεβλώσεις στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και δεν συνιστά πρακτική αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι βοηθητικές υπηρεσίες καθορίζονται με αντικειμενικό τρόπο, αναλόγως προς τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά, και η τιμή στην οποία παρέχονται οι εν λόγω υπηρεσίες ρυθμίζεται από την ANRE.
- 27 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το παρεμβαίνον προβάλλει ότι πρέπει να αποκλειστεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης.
- 28 Η καθής **Transelectrica** διευκρινίζει ότι κάθε παραγωγός που έχει συνάψει σύμβαση μαζί της για την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών στην οικεία αγορά (ελεύθερη ή ρυθμιζόμενη) έχει την υποχρέωση να προσφέρει στην αγορά εξισορρόπησης τουλάχιστον την ποσότητα που καθορίζεται στη σύμβαση. Η ενεργοποίηση εφεδρειών στην αγορά εξισορρόπησης δεν είναι εγγυημένη για κανένα πάροχο βοηθητικών υπηρεσιών, καθόσον αυτή γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, βάσει αξιολογικής κατάταξης. Ο κανόνας αυτός ισχύει και για τους παραγωγούς που καλύπτονται από την HG 138/2013, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κάποια εγγύηση για προτιμησιακή χρήση της ενέργειας εξισορρόπησης που παρέχεται από αυτούς τους παραγωγούς (εκτός της αξιολογικής κατάταξης).

- 29 Η αγορά βοηθητικών υπηρεσιών στη Ρουμανία παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης ενώ δεν χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, ανεξαρτήτως του τύπου εφεδρειών. Λόγω της περιορισμένης προσφοράς, οι τιμές των ως άνω υπηρεσιών στην ελεύθερη αγορά είναι υψηλές και, σε πολλές περιπτώσεις, οι μέσες σταθμισμένες τιμές πώλησης υπερβαίνουν τις ρυθμιζόμενες τιμές. Υπό αυτές τις συνθήκες, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί με βεβαιότητα το συμπέρασμα ότι η τιμή πώλησης των εφεδρειών θα ήταν πολύ χαμηλότερη εάν δεν είχε εκδοθεί η HG 138/2013.
- 30 Στις εφαρμοστέες κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η ANRE, η έννοια της κατά προτεραιότητα κατανομής αντλήθηκε από τη νομοθεσία της Ένωσης, χωρίς ωστόσο να διατηρηθεί η αρχική σημασία αυτής της έννοιας. Πράγματι στην περίπτωση των κανονιστικών πράξεων της ANRE, η έννοια της κατά προτεραιότητα κατανομής περιορίζεται μόνο σε καταστάσεις στις οποίες η ισχύς πρέπει να μειωθεί προκειμένου να εξισορροπηθεί το εθνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας εξαιτίας υψηλών πλεονασμάτων ηλεκτρικής ενέργειας υπό ορισμένες ιδιαίτερες συνθήκες. Η ανωτέρω κατά προτεραιότητα κατανομή συνδέεται στενά με την αξιολογική κατάταξη που διαμορφώνεται στην αγορά εξισορρόπησης, δεν παρέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στους φορείς της αγοράς και εφαρμόζεται μόνο όταν υπάρχει ορισμένος ελάχιστος αριθμός προσφορών που υποβάλλονται σε καθημερινή βάση στην αγορά εξισορρόπησης.
- 31 Οι σταθμοί που καλύπτονται από την HG 138/2013 δεν ωφελούνται από κατά προτεραιότητα κατανομή όπως οι ανανεώσιμες πηγές και η ενέργεια που παράγεται μέσω συμπαραγωγής, όπως πράγματι προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία, αλλά τους έχει παραχωρηθεί προτεραιότητα αποκλειστικώς στην περίπτωση κατά την οποία η τιμή των προσφορών που υποβάλλονται σε καθημερινή βάση στην αγορά εξισορρόπησης πέφτει κάτω από την τιμή των 0,1 λεί/MWh και μόνο όταν υπάρχουν συμβάσεις που συνήφθησαν στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- 32 Τέλος, οι καθόν επισημαίνουν επίσης ότι το σχέδιο στο οποίο βασίζεται η HG 138/2013 εξετάστηκε από την Consiliul Concurenței (αρχή ανταγωνισμού, Ρουμανία), η οποία εξέδωσε θετική γνωμοδότηση, διευκρινίζοντας ότι τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια υπερσχύουν των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Επιπλέον, η ANRE διαπίστωσε ότι τα επίδικα μέτρα συνάδουν με την ισχύουσα νομοθεσία και δεν αντιβαίνουν στο κανονιστικό πλαίσιο που έχει θεσπίσει η ANRE.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 33 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στο παρόν στάδιο της δίκης, ήτοι μετά την αναίρεση και την αναπομπή που διέταξε το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, το δικαστήριο της ουσίας δεσμεύεται από τα οριζόμενα στο διατακτικό της αναιρετικής απόφασης. Από την απόφαση του Înalta Curtea de Casație (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου) προκύπτει ότι αυτό που πρέπει να

εξεταστεί είναι η πτυχή της ύπαρξης ή μη κρατικής ενίσχυσης. Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο συμεριζεται τις αμφιβολίες που εξέφρασε η προσφεύγουσα όσον αφορά την ορθή μεταφορά του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.

- 34 Όσον αφορά το **πρώτο ερώτημα**, παραπέμποντας στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η Ρουμανία ενδέχεται να θέσπισε την HG 138/2013 προκειμένου εξασφαλίσει μεγαλύτερα οφέλη στην CEH και στην CEO, και ειδικότερα: εγγυημένη πώληση ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται μέσω της συνεχούς λειτουργίας των σταθμών: μείωση του κόστους παροχής βοηθητικών υπηρεσιών μέσω εξάλειψης του κόστους θέσης σε λειτουργία των σταθμών και παραγωγή ενέργειας σε χαμηλότερη τιμή, η οποία μπορεί να πωληθεί είτε στην ελεύθερη, είτε στη ρυθμιζόμενη αγορά.
- 35 Η αναγκαιότητα προδικαστικής παραπομπής απορρέει από τις περιστάσεις της υποθέσεως, καθόσον το πλεονέκτημα που παρέχεται στους παραγωγούς που καλύπτονται από την HG 138/2013 δεν συνίσταται σε απλή μεταφορά ορισμένου χρηματικού ποσού, αγαθών ή έτερης αξίας, αλλά στον πολύπλοκο μηχανισμό λειτουργίας της αγοράς ενέργειας.
- 36 Όσον αφορά το **δεύτερο ερώτημα**, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η HG 138/2013 εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, διάταξη με την οποία μεταφέρεται στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72. Εντούτοις, υπάρχει διαφορά μεταξύ αυτών των δύο διατάξεων, καθόσον το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας αποσκοπεί στο να δίδεται κατανομή κατά προτεραιότητα, ενώ το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, αφορά την εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας.
- 37 Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμο να εξακριβωθεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας είναι διάταξη εξαιρετικού χαρακτήρα, η οποία πρέπει να εφαρμόζεται στενά, και η οποία επιτρέπει μόνο την παροχή κατά προτεραιότητα πρόσβασης, και όχι εγγυημένης πρόσβασης την οποία προβλέπει η HG 138/2013, ειδικά εντός πλαισίου στο οποίο η έννοια της εγγυημένης πρόσβασης συνιστά αυτοτελή έννοια, η οποία ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας 2009/28. Από το περιεχόμενο αυτής της οδηγίας προκύπτει, επίσης, ότι η εγγυημένη πρόσβαση παρέχεται μόνο στην περίπτωση ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, και όχι για την παραγόμενη από μη ανανεώσιμες πηγές. Το γεγονός ότι παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν η CEH και η CEO ενδέχεται να συνιστά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.
- 38 Ως εκ τούτου, πρέπει να κριθεί αν, βάσει της εν λόγω διάταξης, κράτος μέλος δύναται να παρέχει εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα σε ορισμένες εταιρίες που παράγουν ενέργεια από μη ανανεώσιμες πηγές.